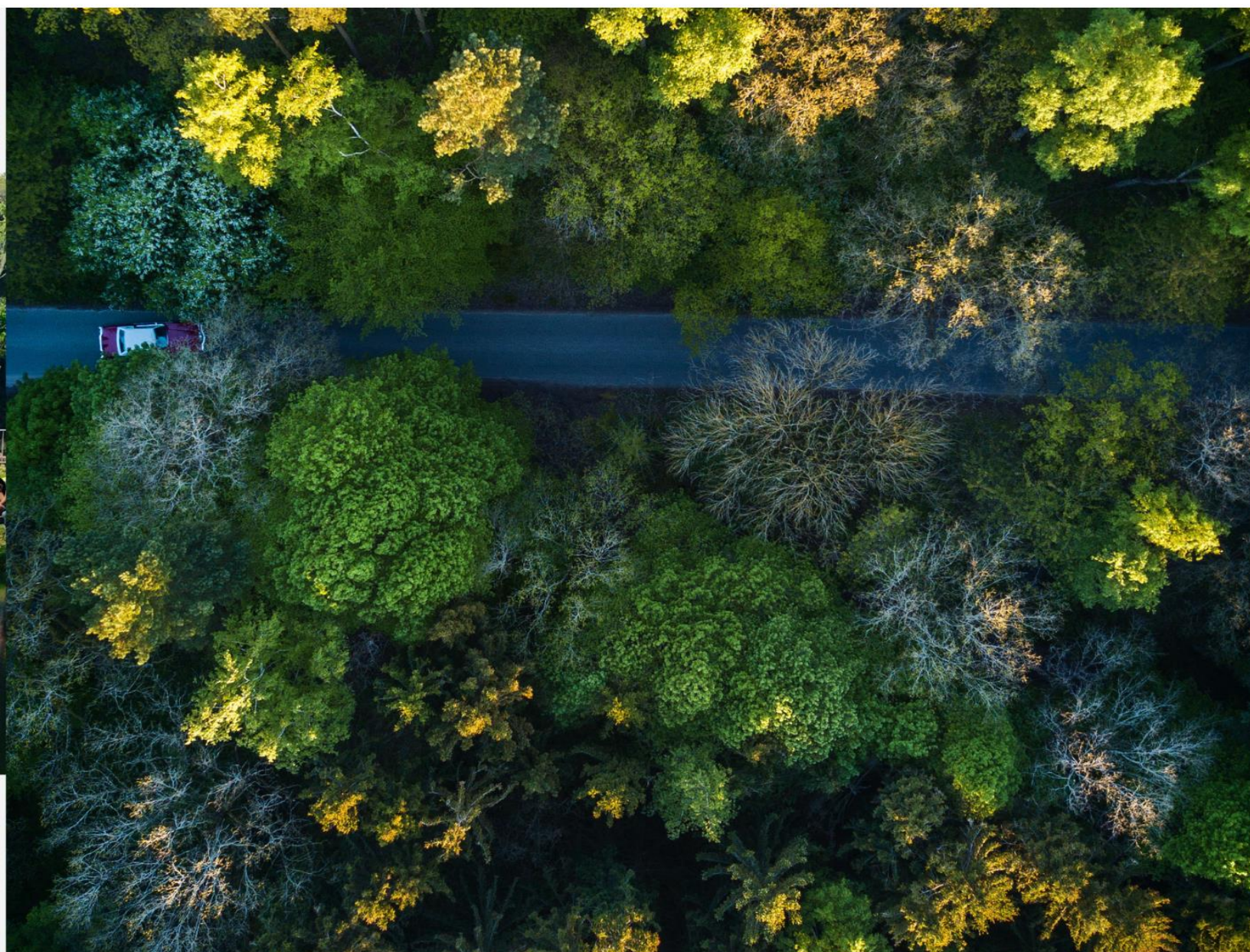

*BH*zeleni.

Bosanskohercegovački

An aerial photograph of a dense forest with a mix of green and yellow foliage. A dark asphalt road runs horizontally across the middle of the image, with a small red and white car visible on the left side. The text is overlaid on the white space between the top and bottom forest images.

MANIFEST

BHZeleni.

Bosanskohercegovački

**VRIJEME JE!
DA MIŠLIMO NA KLIMU.
DA UDISEMO ČIST ZRAK.
DA ODUSTANEMO OD PR LJAVE ENERGIJE.**

VIZIJA:

Naša vizija je Bosna i Hercegovina u kojoj se poštuju, čuvaju i racionalno koriste njeni prirodni i izgrađeni resursi u funkciji održivog razvoja lokalnih zajednica. Naša vizija je pravno društvo gdje su ljudska prava, uključujući i pravo na čist okoliš, univerzalno važeća. Naša vizija je implementacija principa održivog razvoja u svim njegovim različitim dimenzijama, jačanje participatorne demokratije i usmjeravanje ekonomije prema niskokarbonskom i klimatski neutralnom razvoju uz otvaranje “zelenih” radnih mjesta.

Naša vizija je da budemo vodeća “zelena” stranka koja se zalaže za čist okoliš, na principima održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, sa posebnim fokusom na čist zrak, dekarbonizaciju energetike i transporta.

PRINCIPI STRANKE

Zaštita okoliša i demokratija su usko povezani elementi i preduslovi održivog društva. Društva u kojima građani mogu izraziti svoju zabrinutost i predstaviti se u otvorenom sistemu političkog odlučivanja imaju najviše uspjeha u borbi za zaštitu okoliša.

CILJEVI STRANKE

1. Dekarbonizacija

Kroz politiku dekarbonizacije zagovaramo postepeno smanjenje korištenja fosilnih goriva (uglja, nafte i prirodnog gasa) uz istovremeno investiranje u obnovljive izvore energije (vjetroelektrane, solarne elektrane, elektrane na biomasu i iskorištavanje geotermalne energije) i racionalno korištenje energije (i vode). Vodeći pri tome računa o svakom radnom mjestu koje je vezano za fosilna goriva, a posebno u rudnicima uglja. Dekarbonizacija se mora provoditi na društveno inkluzivan način s ciljem provođenja pravedne energetske tranzicije. Kroz reformu sistema podsticanja obnovljivih izvora energije cilj nam je aktivno uključiti građane tj. lokalnu zajednicu u proces donošenja odluka od iniciranja do puštanja u pogon postrojenja na obnovljive izvore energije. Zalažemo se da u ta postrojenja ulažu građani i da na taj način imaju aktivnu ulogu u energetskom sistemu ostvarujući prihode i uštede novca proizvodnjom energije. Važan element dekarbonizacije za koji se snažno zalažemo je podsticanje energijske efikasnosti posebno u domaćinstvima i industriji. To znači davanje subvencija za utopljanje kuća i zgrada, nabavku efikasnih kućanskih uređaja i uvođenje pametnih mreža. Razvoj kapaciteta za dobijanje pomoći iz fondova Europske unije (EU) je od velike važnosti za provedbu mjera energijske efikasnosti. Na taj način se smanjuju

troškovi domaćinstava za energiju uz smanjenje zagađivanja zraka, a istovremeno jača lokalna ekonomija.

2. Investiranje u zelenu i cirkularnu ekonomiju

Naš cilj je zelena i cirkularna ekonomija u kojoj se resursi i energija koriste ekonomično i efikasno. To je model u kojem se preferiraju robe koje se proizvode lokalno, a regionalni promet roba ima prioritet nad globalnim lancima transporta i nabavke. Kako bi se ponovo uspostavila ravnoteža u svijetu i osigurala životne potrebe za rastuću populaciju potrebna nam je okolišno-tehnološka revolucija koja će smanjiti potrošnju resursa u narednim decenijama. Pored koristi po okoliš, cirkularna ekonomija ima veliki potencijal za kreiranje ekonomskih i društvenih vrijednosti kao što su održiva radna mjesta koja su u pravilu kvalitetnija od radnih mjesta u energetici baziranoj na fosilnim gorivima.

Fokusirajući se na zaštitu okoliša i resursnu efikasnost, koncentrišemo se na ono što je najvažnije za građane – razvoj privreda uz poboljšanje kvaliteta okoliša. To uključuje nove načine proizvodnje i upravljanja te okolišno prihvatljive tehnologije koje smanjuju potrebu za energijom i resursima. Proizvodnja i zaštita okoliša integrirana u proizvod znači smanjenu upotrebu energije i materijala, a što za rezultat ima čist zrak, vode i zemljište.

3. Održivi transport i infrastruktura

Naša politika je usmjerena prema racionalnom i okolišno prihvatljivom razvoju saobraćaja. Zalažemo se za preokret u transportu uvođenjem odgovarajućih okolišnih naknada koje će se, uz budžetska sredstva, koristiti za povećanje ulaganja u željeznicu i javni prijevoz, razvoj biciklizma i drugih nemotoriziranih načina transporta te stimulisanje korištenja električnih vozila kroz ograničene subvencije za njihovu nabavku ali i pogodnosti za njihovo korištenje (jefitniji i rezervisani parking, ulazak u zone ograničenog saobraćaja u gradskim centrima, instalisanje potrebnog broja punjača itd.). Na lokalnom nivou se zalažemo za održivu mobilnost, izradu planova za saobraćajne zone u mirovanju i poboljšanje usluga javnog prijevoza. Također, podržavamo pravo putnika da imaju punu zaštitu potrošača što znači bezbjednost i komfor u vozilima javnog prevoza.

Rast saobraćaja i kontinuirano korištenje zemljišta su neraskidivo povezane. Stoga želimo primijeniti nove smjernice u planiranju razvoja saobraćajne infrastrukture. Primjena ovih ideja bi kulminirale približavanjem mjesta stanovanja, posla i slobodnog vremena. To bi dovelo do smanjenja obima saobraćaja, očuvanja okoliša, smanjenja emisija i korištenja zemljišta. Kroz koncept održive mobilnosti, usluge javnog prijevoza postaju individualnije i atraktivnije.

VRIJEDNOSTI STRANKE

Sve aktivnosti, politike i izjave date u ime Stranke su u skladu sa vrijednostima Stranke. Stranka je zasnovana na slijedećim vrijednostima:

1. Očuvanje okoliša i održivost razvoja privrede

Priznajemo da ljudsko društvo zavisi od prirodnih resursa planete Zemlje. Stoga moramo očuvati biodiverzitet, unaprijediti kvalitet okoliša u kojem živimo i poboljšati sistem za održavanje života koji će biti otporan na klimatske promjene. Priroda u Bosni i Hercegovini je ugrožena prekomjernom eksploatacijom i neracionalnim korištenjem resursa koji su u najvećem dijelu neobnovljivi. Zaštita resursa se ne može postići vraćanjem sata unazad. Umjesto toga, zahtijevamo održive promjene u današnjem industrijskom društvu tako što potičemo sve generacije da:

- naučimo živjeti u skladu sa prirodom i ograničenim dostupnim resursima,
- štitimo biljni i životinjski svijet, i sam život koji se održava u prirodnim komponentama okoliša: zemlji, vodi i zraku,
- potičemo kontinuirano širenje znanja i informacija o važnosti očuvanja okoliša i borbi protiv klimatskih promjena kako bismo osigurali kontinuirano obilje resursa za sadašnje i buduće generacije.

Zaštita okoliša i dekarbonizacija su suštinske dimenzije u modernizaciji i digitalizaciji našeg društva. Održivost znači kombinaciju koja gleda u budućnost kroz objektiv okolišnog, društvenog i ekonomskog razvoja. Stoga pridajemo centralnu važnost očuvanju prirode. Današnji obrasci proizvodnje i potrošnje proizvoda moraju biti oblikovani na način da ne narušavaju šanse za opstanak budućih generacija. Zaštita okoliša zahtijeva održivu ekonomsku i tehnološku politiku. Nijedan narod Bosne i Hercegovine ne može postići cilj održivosti u pristupu "jedinina"; participatorna saradnja je neophodna. Naš način života će postati prikladan za niskokarbonsku i klimatski neutralnu budućnost samo ako prelazak na održivost bude uspješan širom cijele Bosne i Hercegovine.

2. Participatorna demokratija

Težimo demokratiji u kojoj svi građani imaju pravo da izraze svoje stavove i mogu direktno učestvovati u okolišnim, društvenim, ekonomskim i političkim odlukama koje utiču na njihove živote. Vjerujemo da su moć i odgovornost koncentrisane u lokalnim zajednicama, a prenešene samo tamo gde je neophodno na više nivoe vlasti. Stoga, zahtijevamo održive promjene tako što potičemo sve generacije na:

- individualno osnaživanje kroz pristup svim relevantnim informacijama potrebnim za bilo koju odluku i pristup o zaštiti okoliša kako bi se svima omogućilo da učestvuju,
- izgradnju osnovnih institucija koje omogućavaju direktno donošenje odluka na odgovarajućem nivou od strane onih koji su pogođeni, na osnovu sistema koji podstiču građansku vitalnost, dobrovoljnu akciju i odgovornost zajednice po pitanju zaštite okoliša,
- snažnu podršku davanju glasa mladim ljudima kroz obrazovanje, ohrabivanje i pomaganje uključivanja mladih u svaki aspekt političkog života uključujući njihovo učešće u svim tijelima za donošenje odluka iz oblasti zaštite okoliša.
- posvećenost izabranih zvaničnika principima transparentnosti, demokratije, istinitosti i odgovornosti u upravljanju prirodnim resursima.

3. Digitalna transformacija u funkciji uključivanja građana u zaštitu okoliša i zelenu ekonomiju

Mreža globalne razmjene informacija i komunikacija se kontinuirano razvijaju. Mreža nudi nove mogućnosti za demokratsko učešće, organizovanje građana, kreiranje novih “zelenih” poslova i proizvoda. To mijenja ekonomsku strukturu na globalnoj razmjeri i otvara nova radna mjesta potiskujući neodrživa radna mjesta koja stalno trebaju subvenciju iz javnih budžeta. U ovom kontekstu, pravo na pristup postaje pitanje od posebnog značaja. Zalažemo se za slobodan i jednak pristup informacijama – bez podjele na informaciono bogate i informaciono siromašne. Treba nam obrazovni sistem koji je efikasan u stvarnoj distribuciji novih kvalifikacija društva znanja u društvo u cjelini.

Pozivamo sve one koji se osjećaju posvećeni ovim vrijednostima da rade sa nama. Naš cilj je da inkorporiramo ideje, kritike i proteste građana, podstaknemo sve na akciju i razvijemo integrisane koncepte za održivo društvo i klimatski neutralnu budućnost.

USMJERENJA POLITIČKOG DJELOVANJA STRANKE

Okvir političkog djelovanja Strane je Zeleni program za Zapadni Balkan kojem je BiH pristupila potpisivanjem deklaracije o Zelenom programu za Zapadni Balkan, 10. novembra 2020. u Sofiji. Na taj način je BiH, kao i ostale zemlje regiona, usmjerila svoj razvoj ka ublažavanju klimatskih promjena, energetske tranziciji, održivoj mobilnosti i cirkularnoj ekonomiji kao i zaštiti biodiverziteta, održivoj poljoprivredi i proizvodnji hrane. Zemlje regiona, što znači i BiH, na tom putu treba da provede niz konkretnih akcija, uključujući uvođenje takse na emisije ugljen dioksida i tržišnih modela za podsticanje obnovljivih izvora energije, kao i postupno ukidanje subvencija za ugalj. Istovremeno otvarajući nova radna mjesta uz tehničku i finansijsku pomoć Europske unije (EU).

Zeleni program je predviđen Evropskim zelenim planom, koji je skup mjera da EU bude klimatski neutralna do 2050. godine. Slijedom Sofijske deklaracije predstavljene su Smjernice za provođenje Zelenog programa, koje donose prijedlog aktivnosti i mjera koje bi EU i zemlje Zapadnog Balkana trebalo da zajednički usvoje. Osnovne mjere su:

- Usklađivanje sa klimatskim zakonom EU nakon njegovog usvajanja čiji je cilj da EU bude klimatski neutralna do 2050. godine,
- Definisanje energetske i klimatske ciljeve do 2030. u skladu sa pravnim okvirom Energetske zajednice i pravnom tekovinom EU, kao i razvoj i primjena Integriranih energetske i klimatske planova sa jasnim mjerama za smanjenje emisija stakleničkih gasova i zagađivanja zraka,
- Nastavak usklađivanja sa Sistemom za trgovanje emisijama EU (EU ETS), kao i uvođenje drugih modela za oporezivanje emisija, kako bi se promovisala dekarbonizacija,
- Analiza i revidiranje svih propisa koji podržavaju progresivnu dekarbonizaciju energetske sektora i njihova potpuna primjena,
- Saradnja u pripremi procjene socio-ekonomskog uticaja dekarbonizacije na svaku zemlju i na nivou regiona u cilju pravedne tranzicije,
- Davanje prioriteta energetske efikasnosti i njeno poboljšanje u svim sektorima,
- Povećanje udjela obnovljivih izvora energije i obezbjeđivanje neophodnih uslova za investiranje, u skladu sa pravnim tekovinama EU i Energetske zajednice,
- Smanjiti i postepeno ukinuti subvencije za ugalj, strogo poštujuću pravila državne pomoći,
- Aktivno učestvovati u inicijativi Regioni uglja u tranziciji za Zapadni Balkan.

An aerial photograph of a dense forest. The trees are mostly green, with some showing yellow and orange autumn foliage. A dark asphalt road runs horizontally across the middle of the image. A small red car is visible on the left side of the road. The sky is not visible.

BHzeleⁿⁱ.

Bosanskohercegovački

**VRIJEME JE!
DA MIŠLIMO NA KLIMU.
DA UDISEMO ČIST ZRAK.
DA ODUSTANEMO OD PR LJAVE ENERGIJE.**